

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ฝ่ายการพยาบาลเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งของโรงพยาบาล เป็นหน่วยงานที่มีจำนวนบุคลากรมากที่สุด มีหน้าที่รับผิดชอบบริการพยาบาลทั้งหมดที่ให้แก่ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ ซึ่งเป็นระบบงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ต้องการการบริหารงาน สั่งการ แนะนำ นิเทศงาน และติดต่อประสานงานกับบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ เช่น แพทย์ เภสัชกร โภชนากร และนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้หน่วยงานสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตลอด 24 ชั่วโมง และจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านสาธารณสุข พยาบาลซึ่งเป็นบุคลากรในวิชาชีพด้านสุขภาพอนามัยจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะทางการปฏิบัติการพยาบาลที่ทันสมัย รวมทั้งมีการขยายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมทางด้านสุขภาพอนามัยได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่ง วรรณวิไล จันทราภา (2529: 1) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบริการพยาบาลในระดับโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปว่า

การพยาบาลเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบการสาธารณสุขทุกมิติทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ ฉะนั้นบริการพยาบาลที่มีคุณภาพก็จะส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการสาธารณสุขทุกด้านและทุกระดับมีคุณภาพสูงขึ้น และโดยเฉพาะในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปของกระทรวงสาธารณสุขนั้นต้องให้บริการการพยาบาลในลักษณะที่ยุ่งยากและซับซ้อน เนื่องจากเป็นสถาบันบริการด้านสุขภาพในระดับตติยภูมิ (Tertiary care) โดยมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนและสถานอนามัยในกรณีที่มีความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นนั้น เกินขีดจำกัดความสามารถในแต่ละระดับ ดังนั้นพยาบาลผู้ให้บริการจึงจำเป็นต้องมีศักยภาพสูงทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะด้าน เฉพาะสาขา เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่เที่ยงตรงและปลอดภัยแก่ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ

บุคลากรในฝ่ายการพยาบาลมีหลายระดับ ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง หัวหน้างานหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ บุคลากรพยาบาลเหล่านี้ต่างก็มีบทบาทหน้าที่ของตนตามขอบเขตความรับผิดชอบในแต่ละระดับ สำหรับพยาบาลในระดับผู้บริหาร คือ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง และหัวหน้างาน

หอผู้ป่วยนั้น จะมียบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบลดหลั่นกันลงไปตามลำดับ กล่าวคือ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลรับผิดชอบการบริหารงานทั้งหมดในฝ่ายการพยาบาล พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางรับผิดชอบการบริหารงานภายในสาขาที่ตนรับผิดชอบ และหัวหน้างานหอผู้ป่วยก็จะรับผิดชอบการบริหารงานภายในหอผู้ป่วยนั้น ๆ

ตามสายการบังคับบัญชาของฝ่ายการพยาบาลจะเห็นว่าพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง เป็นผู้บริหารระดับกลางซึ่งรับผิดชอบบริการพยาบาลในแต่ละสาขา โดยเป็นบุคคลสำคัญในการวางแผนทางและความคุมดูแลในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลของบุคลากรพยาบาลระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นบริการโดยตรงที่ให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางเป็นผู้ที่อยู่ตรงกลางระหว่างหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลและหัวหน้างานหอผู้ป่วยรวมทั้งบุคลากรพยาบาลระดับรองลงไป โดยเป็นผู้รับนโยบายจากฝ่ายการพยาบาลนำไปสู่การปฏิบัติต่อผู้ป่วยหรือผู้รับบริการในระดับหอผู้ป่วย และนำผลของการปฏิบัติจากระดับหอผู้ป่วย ไปสู่ฝ่ายการพยาบาล ประสิทธิภาพการดำเนินงานบริการพยาบาลในแต่ละสาขาส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการพยาบาลโดยส่วนรวมมีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้นพยาบาลที่อยู่ในตำแหน่งนี้จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะทางการปฏิบัติการพยาบาลในสาขาที่รับผิดชอบในระดับสูง การที่พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้อย่างคล่องตัวและเกิดผลดีต่อหน่วยงานมากที่สุดนั้น จำเป็นต้องได้รับการเตรียมตัวทางด้านความรู้และทักษะทางด้านประสบการณ์อย่างเพียงพอ

ตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" เป็นตำแหน่งที่กระทรวงสาธารณสุข เพิ่งกำหนดให้มี เป็นครั้งแรกประมาณปี พ.ศ.2527 นับเป็นตำแหน่งที่มีความก้าวหน้าสูงและท้าทายความสามารถของพยาบาลในสายงานบริการพยาบาล กิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" สามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านบริการพยาบาล และด้านวิชาการ และเนื่องจาก เป็นตำแหน่งใหม่ที่ เพิ่ง เกิดขึ้นจึงทำให้การสรรหาและการ เตรียมบุคลากรพยาบาล เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งอาจยังไม่มีความพร้อมหรือยังไม่มี การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ดังนั้นบุคลากรพยาบาลที่เข้าสู่ตำแหน่งนี้จึงอาจมีการ เตรียมตัวยังไม่พร้อม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตน และอาจไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่และกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งนี้ชัดเจน เพียงพอ รวมทั้งบุคลากรพยาบาลระดับอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางทั้งในระดับที่สูงกว่าและต่ำกว่าพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางก็อาจมีความ เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งดังกล่าวไม่ชัดเจนพอ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือทั้งสองฝ่ายได้แก่ ฝ่ายผู้ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลและผู้ที่

เกี่ยวข้องกับต่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาล
ผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ชัดเจนและสอดคล้องกันมากนักน้อยเพียงใด ซึ่ง Harrell and McCulloch
(1986: 44) ได้สรุปถึงปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางว่า

ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง คือ
การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางยังไม่ชัดเจนและไม่แน่นอน
ทำให้พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางและบุคลากรพยาบาลอื่น ๆ มีความเข้าใจไม่ตรงกัน และ
ตีความหมายแตกต่างกันออกไป บทบาทของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับ
ความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง
ทำให้บทบาทหน้าที่ของตำแหน่งนี้ในแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกันและขาดความคงที่แน่นอน

สำหรับการปฏิบัติงานของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาล
ทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขส่วนใหญ่ยังเป็นไปตามความคิดเห็นและความเคยชินของแต่ละ
บุคคลซึ่งนับว่ายังขาดความคงที่แน่นอน แม้ว่าจะได้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งนี้
โดยกองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขแล้วก็ตาม แต่ก็พบว่าการปฏิบัติงานของพยาบาลผู้ชำนาญ
เฉพาะทางแต่ละบุคคลและในแต่ละสถาบันยังไม่เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการกำหนดหน้าที่
ความรับผิดชอบโดยกองการพยาบาลมีลักษณะที่กว้างและเป็นนามธรรม (Abstract) อยู่มากโดย
มิได้ระบุถึงกิจกรรมการพยาบาลในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง ทำให้มีการแปลความหมายไม่ตรงกันทั้ง
ผู้ปฏิบัติเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดปัญหาความสับสนหรือความเข้าใจไม่ตรงกัน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่
และกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" อันเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ
ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง ทั้งนี้เพราะปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งจะช่วยให้
พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางสามารถประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตน คือ
มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง
เพื่อให้พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางสามารถปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้ (Feutz and
Jackson 1979: 38)

และเนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง
มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นที่ว่าถ้าได้มีการศึกษาความคาดหวังของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง
และผู้บริหารการพยาบาลในระดับต่าง ๆ ก็จะทำให้ทราบว่าบุคลากรแต่ละฝ่ายทั้งฝ่ายผู้ปฏิบัติเอง
และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคาดหวังต่อกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง"

อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำความคิด เห็นหรือความคาดหวังของทั้งสองฝ่ายมาร่วมกันกำหนด เป็นกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งนี้ให้มีความ เหมาะสมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้มากที่สุด ทั้งนี้ Barrett (1979: 27-31) ให้ความเห็นว่า "บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาล ผู้ชำนาญเฉพาะทางนั้นจะต้องได้รับความ เห็นชอบและการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อร่วมกันกำหนด บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางให้ได้รับความพึงพอใจในการ ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย" ซึ่ง Brown (1983: 169) มีความเห็นสนับสนุนว่า "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการปรับปรุงและควบคุมคุณภาพบริการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยที่ เข้ารับการ รักษาพยาบาลในโรงพยาบาล แต่อย่างไรก็ดีพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางก็ไม่อาจปฏิบัติงานในความ รับผิดชอบให้มีคุณภาพได้โดยลำพัง จำ เป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารด้วย จึงจะช่วยให้ ทักษะความสามารถของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางประสบความสำเร็จ"

นอกจากปัญหาความ เข้าใจไม่ตรงกัน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และกิจกรรมการพยาบาลใน ตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" แล้วยังมีปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับ ความมั่นใจของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของตนเอง เนื่องจากความสำเร็จ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะ ทางนั้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับ ความคาดหวังหรือความคิด เห็นที่สอดคล้องตรงกันของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหารการ พยาบาลแล้ว ในส่วนของปฏิบัติซึ่งดำรงตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" นั้นมีความมั่นใจ ต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านบริการพยาบาล และ ด้านวิชาการ มากน้อยเพียงใด เพราะหากพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางไม่สามารถปฏิบัติงานใน ความรับผิดชอบได้ด้วยความมั่นใจแล้ว ก็ไม่อาจนำบริการพยาบาลไปสู่คุณภาพตาม เป้าหมายที่ต้องการ ได้

การศึกษาครั้งนี้จึง เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบความคาดหวังของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหารการพยาบาลต่อกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านบริการพยาบาล และด้านวิชาการ รวมทั้งต้องการ ศึกษาว่าพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางซึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเองนั้น มีความมั่นใจต่อการ ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลทั้ง 3 ด้านนี้มากน้อยเพียงใด โดยทำการศึกษาในโรงพยาบาลศูนย์ทั่ว ประเทศ ทั้งหมด 15 แห่ง ในสังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจาก ตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ที่กำหนดโดยกระทรวงสาธารณสุขนี้ เป็นตำแหน่งที่กำหนด

ให้มี เป็น เริ่มแรกในโรงพยาบาลศูนย์แล้ว จึงขยายต่อไปในโรงพยาบาลทั่วไป ในปัจจุบันจึงพบว่า มีพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางในโรงพยาบาลศูนย์ครบทุกแห่ง ส่วนโรงพยาบาลทั่วไปนั้นแม้ว่าจะมี พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางอยู่บ้างแต่ก็ยังมีจำนวนน้อยมากและมียังไม่ครบทุกแห่ง จึงไม่ได้นำมา ศึกษา ในครั้งนี้

ผลของการวิจัยนี้สามารถใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและ กิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ให้มีความเหมาะสมสอดคล้อง และ สามารถปฏิบัติจริงได้มากที่สุด รวมทั้ง เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและบุคลากรพยาบาลในการ พัฒนา เสริมความรู้ความสามารถ เพื่อ เตรียมตัว เข้าสู่ตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและ เปรียบ เทียบความคาดหวังของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหาร การพยาบาลต่อกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทาง"
2. เพื่อศึกษาความมั่นใจของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางต่อการปฏิบัติกิจกรรมการ พยาบาลในตำแหน่งของตนเอง
3. เพื่อ เปรียบ เทียบความคาดหวังและความมั่นใจของพยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางต่อ การปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของตนเอง

ปัญหาของการวิจัย

1. พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหารการพยาบาลมีความคาดหวังต่อกิจกรรมการ พยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" อย่างไร
2. พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหารการพยาบาลมีความคาดหวังต่อกิจกรรมการ พยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" แตกต่างกันหรือไม่
3. พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางมีความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง ของตนเองอย่างไร
4. พยาบาลผู้ชำนาญ เฉพาะทางมีความคาดหวังและมีความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรม การพยาบาลในตำแหน่งของตนเองแตกต่างกันหรือไม่

5. พยายามเป็นผู้ชำนาญ เฉพาะทางที่มีระดับวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน

5.1 มีความคาดหวังต่อกิจกรรมการพยายามในตำแหน่งของตนเองแตกต่างกันหรือไม่

5.2 มีความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยายามในตำแหน่งของตนเองแตกต่างกันหรือไม่

6. ผู้บริหารการพยายามที่มีความแตกต่างกัน เกี่ยวกับระดับวุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีความคาดหวังต่อกิจกรรมการพยายามในตำแหน่ง "พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" แตกต่างกันหรือไม่

แนว เหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย

จาก เหตุผลที่ว่าตำแหน่ง "พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" เป็นผู้บริหารระดับกลางซึ่งอยู่ระหว่างหัวหน้าฝ่ายการพยายามและหัวหน้างานทอผู้ช่วยรวมทั้งบุคลากรพยายามระดับรองลงไป พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทางเป็นผู้รับนโยบายจากฝ่ายการพยายามนำไปสู่การปฏิบัติในระดับทอผู้ช่วยและรายงานผลของการปฏิบัติกลับไปยังฝ่ายการพยายาม รวมทั้งเป็นผู้ที่รับผิดชอบบริการพยายามในแต่ละสาขา โดย เป็นบุคคลสำคัญในการวางแผนทางและควบคุมดูแลการปฏิบัติกิจกรรมการพยายามของบุคลากรพยายามระดับต่าง ๆ ในสาขาที่รับผิดชอบ และจากความคิดเห็นของ Donovan (1975: 91) ที่กล่าวว่า "พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทาง เป็นความหวังของวิชาชีพในการยกระดับวิชาชีพพยายามให้สูงขึ้น โดยพยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทางมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ฝึกอบรม และให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรพยายามเพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการพยายามให้สูงขึ้น" ดังนั้นสมมติฐาน ได้แก่

1. พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหารการพยายามมีความคาดหวังต่อกิจกรรมการพยายามในตำแหน่ง "พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" ในระดับ "มาก"

จาก เหตุผลที่ว่าพยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทางและผู้บริหารการพยายามต่างได้รับทราบเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่ง "พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" ที่กำหนดขึ้นโดยกองการพยายาม กระทรวงสาธารณสุข และจากความคิดเห็นของ Barrett (1979: 27-31) ที่ว่า "บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทางนั้นจะต้องได้รับความ เห็นชอบและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อร่วมกันกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่ง "พยายามผู้ชำนาญ เฉพาะทาง" ให้ได้รับความพึงพอใจในการปฏิบัติทั้งสองฝ่าย" ดังนั้นสมมติฐาน ได้แก่

2. พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางและผู้บริหารการพยาบาลมีความคาดหวังคือกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ไม่แตกต่างกัน

จากเหตุผลที่ว่าตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" เป็นตำแหน่งใหม่ที่กระทรวงสาธารณสุข เพิ่งกำหนดให้มีเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2527 จึงอาจทำให้พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางที่ปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งนี้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตนยังไม่มากพอ และผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งนี้ก็อาจมีการเตรียมตัวไม่พร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าว รวมทั้งจากการที่กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดโครงการพัฒนาบริการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปทั้งหมดจำนวน 10 แห่ง จากการประเมินผลโครงการพบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคคือการดำเนินงานบริการพยาบาล คือ สักยภาพของผู้รับผิดชอบยังไม่เอื้อต่อการที่จะพัฒนาคุณภาพของบริการให้บังเกิดผลต่อเนื่องตามที่กำหนดไว้ (วรรณวิไล จันทราภา 2529: 1-2) ดังนั้นสมมติฐาน ได้แก่

3. พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางมีความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของตนเองในระดับ "ปานกลาง"

4. พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางมีความคาดหวังสูงกว่ามีความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของตนเอง

จากเหตุผลที่ว่า พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางทุกคนต่างได้รับทราบเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ที่กำหนดขึ้นโดยกองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นสมมติฐาน ได้แก่

5. พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางที่มีระดับวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน

5.1 มีความคาดหวังคือกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของตนเองไม่แตกต่างกัน

5.2 มีความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของตนเองไม่แตกต่างกัน

และจากเหตุผลที่ว่า "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง เป็นความหวังของวิชาชีพในการยกระดับวิชาชีพพยาบาลให้สูงขึ้น โดยพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ฝึกอบรม และให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรพยาบาล เพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการพยาบาล

ให้สูงขึ้น" (Donovan 1975: 91) รวมทั้งจากเหตุผลที่ผู้บริหารการพยาบาลต่างได้รับทราบเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ที่กำหนดขึ้นโดยกองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นสมมติฐาน ได้แก่

6. ผู้บริหารการพยาบาลที่มีความแตกต่างกันในด้านระดับวุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีความคาดหวังต่อกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตศึกษา เฉพาะกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านบริการพยาบาล และด้านวิชาการ

2. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางและผู้บริหารการพยาบาลในระดับต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้างานหอผู้ป่วย ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลศูนย์ทั่วประเทศ ในสังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ระดับวุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

3.2 ตัวแปรตาม คือ คะแนนความคาดหวังและคะแนนความมั่นใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางและผู้บริหารการพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมการพยาบาล (Nursing Activities) หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการพยาบาลที่พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางจะต้องปฏิบัติในตำแหน่งของตนเอง ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นหรือสังเกตได้ในกิจกรรมการพยาบาล 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านบริการพยาบาล และด้านวิชาการ

พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง (Clinical Nurse Specialist) หมายถึง พยาบาล
 ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัด
 กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางการพยาบาลในสาขาค่าง ๆ และรับผิดชอบการปฏิบัติงาน
 ของบุคลากรพยาบาลตั้งแต่ระดับหัวหน้างานหรือผู้ช่วยลงไปในส่วนนั้น ๆ ได้แก่ พยาบาลผู้ชำนาญ
 เฉพาะทางอายุกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม สูติรีเวชกรรม และศัลยกรรมกระดูก ฯลฯ

ผู้บริหารการพยาบาล (Nurse Administrator) หมายถึง บุคลากรพยาบาลผู้ดำรง
 ตำแหน่งทางการบริหารของฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำ
 หน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานในหน่วยงานระดับต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ช่วย
 หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้างานหรือผู้ช่วย

ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง ความคิดเห็นของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง
 และผู้บริหารการพยาบาลเกี่ยวกับกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง"
 โดยความคาดหวังของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการ
 พยาบาลในตำแหน่งพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง และหมายถึงความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติ
 กิจกรรมการพยาบาลดังกล่าว ส่วนความคาดหวังของผู้บริหารการพยาบาล หมายถึง ความคิดเห็น
 เกี่ยวกับกิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่งของพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและกิจกรรมการพยาบาล
 ในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ให้มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติจริงได้
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการพยาบาลและพยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทางได้ทราบถึง
 กิจกรรมการพยาบาลในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" เพื่อให้การปฏิบัติงานของทั้งสอง
 ฝ่ายสามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรพยาบาลในการพัฒนาและปรับปรุงสมรรถภาพของ
 ตนเองผู้มุ่งหวังจะเสริมสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่ง "พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง" ต่อไป